

VUOSIKERTOMUS 2024

YMPÄRISTÖKASVATUSJÄRJESTÖ FEE SUOMI RY

Sisällysluettelo

1. Yleistä	2
2. Tuki varhaiskasvatuksen, koulujen ja muiden oppilaitosten ympäristökasvatustyölle voimistuu	5
2.1. Vihreä lippu -ohjelma & -sertifikaatti.....	5
2.2. Vihreä lippu -ohjelman painopisteet vuonna 2024	6
2.3. Osallistujat ja heidän tukemisensa.....	8
2.4. Kansainvälinen yhteistyö.....	9
3. Ympäristökasvatuksen asema paranee yhteiskunnassa ja poliittisessa päätöksenteossa ..	11
3.1. Ympäristökasvatuksen Pyöreän pöydän koordinointi	11
3.2. Kestävä koulu -ohjelma.....	12
3.3. Kestävän kehityksen toimikunta	12
3.4. Muu yhteistyö ja työryhmät	14
4. Ympäristökasvatuksen osaaminen kasvaa ja laatu paranee	15
4.1. MUST - Enabling Multispecies Transitions of Cities and Regions	15
4.2. Ympäristö ja tulevaisuus mielessä -hanke	16
4.3. Luokanopen ilmasto-oppaan päivityshanke	16
4.4. Vuoden ympäristökasvattaja: Ympäristökasvatuksen uudistettu tunnustuspalkinto	17
5. Ympäristökasvatuksen viestintä vahvistuu	18
5.1. Verkkosivut ja Ympäristökasvatuksen uutiskirje	19
5.2. Sosiaalinen media	20
5.3. Tapahtumat	21
5.4. Vihreän lipun osallistujaviestintä.....	21
5.5. Ympäristökasvatus-lehti	22
6. FEE Suomen strategia 2025–2029	24
7. Hallinto ja talous	25
7.1. Jäsenet ja jäsenmaksut.....	25
7.2. Hallitus ja edustukset	25
7.3. Järjestön kokoukset.....	26
7.4. Henkilöstö ja toimitilat.....	26
7.5. Talous.....	27
7. Going Green Oy (GoG)	29

1. Yleistä

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi toimii ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen kattojärjestönä Suomessa. Tarjoamme Vihreä lippu -ohjelmalla tukea ja inspiraatiota opetus- ja kasvatusalalle. Vaikutamme yhdessä alan järjestöjen ja toimijoiden kanssa ja kerromme päättäjille ympäristökasvatuksen tilasta ja tarpeista. Koulutamme opettajia ja kasvattajia ympäristökasvatuksen ajankohtaisista teemoista yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Viestimme ympäristökasvatuksen tärkeimmistä ajankohtaisista asioista. Tarjoamme Vihreä lippu -ohjelmalla tukea ja inspiraatiota opetus- ja kasvatusalalle.

FEE Suomi on osa Foundation for Environmental Education -verkostoa, joka on maailman suurin ympäristökasvatusjärjestöjen verkosto. FEE Suomi on FEE Global:n täysjäsen. FEE Global tuottaa toimintamalleja ja aineistoja, joita FEE Suomi seuraa, käyttää sekä osallistuu yhteistyöhön mahdollisuuksien mukaan. FEE Suomi koordinoi Vihreää lippua: kansainvälistä Eco-Schools-ohjelmaa ja kasvatusalan ympäristösertifikaattia, jota YK:n ympäristö-, kehitys- ja kasvatusjärjestöt UNEP ja UNESCO suosittelevat kestävän kehityksen kasvatuksen työkaluna. Myös Opetushallitus viestii nettisivuillaan Vihreä lippu -ohjelmasta koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten kestävän kehityksen työn tukena.

FEE Suomen 100 % omistama yhteiskunnallinen yritys Going Green Oy hallinnoi vuonna 2024 kahta FEE:n kansainvälistä ohjelmaa: hotelli- ja majoitusalan Green Key -ohjelmaa ja rantojen ja vierasvenesatamien Blue Flag -ohjelmaa sekä ohjelmalveluyritysten tarpeisiin räätälöityä kansallista Green Activities-vastuullisuusohjelmaa ja -sertifikaattia.

FEE Suomen strategia vuosille 2020–2024

ARVOT

Perusta: Luonnon ja elämän itseisarvo

Arvot: Osallisuus, yhteistyö, luotettavuus ja oppimisen ilo

VISIO

FEE Suomi on tunnettu ja arvostettu alan asiantuntijajärjestö, joka vaikuttaa

yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ympäristökasvatuksen laatuun ja asemaan Suomessa.

MISSIO

FEE Suomi edistää, kehittää ja tukee ympäristökasvatusta Suomessa.

STRATEGISET TAVOITTEET

1. Tuki varhaiskasvatuksen, koulujen ja muiden oppilaitosten ympäristökasvatustyölle voimistuu.
2. Ympäristökasvatuksen asema paranee yhteiskunnassa ja poliittisessa päätöksenteossa.
3. Ympäristökasvatuksen osaaminen kehittyy ja laatu paranee.
4. Ympäristökasvatuksen viestintä vahvistuu.

Poimintoja onnistumisista vuonna 2024:

- FEE Suomen strategiaa päivitettiin vuosille 2025–2029.
- Uudistettu Vihreä lippu -ohjelma julkaistiin ruotsiksi helmikuussa 2024.
- Vihreä lippu -edistäjätoiminnan kehittämistyö aloitettiin.
- Vihreä lippu -ohjelman markkinoinnin uudistamistyö aloitettiin.
- Vihreä lippu -materiaaleihin lisättiin uusi kaikille avoin kokonaisuus: perusopetuksessa toteutettavaan ilmastokasvatukseen suunnattu Luokanopen ilmasto-opas, ja oppaasta julkaistiin suomenkielisen version lisäksi pohjoissaamenkielinen versio.

- Kestävän kehityksen toimikunnan toimintaan osallistuttiin aktiivisesti kehittäen toimikunnan strategian toimeenpanosuunnitelmaa.
- Ympäristökasvatuksen yhteistyöverkoston eli Pyöreän pöydän toimintaa jatkettiin ja kehitettiin, sekä verkoston tapaamisiin otettiin käyttöön Miro-alusta työskentelyn tueksi.
- Ympäristökasvatuksen tunnustuspalkinnon uudistamistyö saatiin valmiiksi ja jatkossa tunnustus tunnetaan nimellä “Vuoden ympäristökasvattaja”.
- Ajankohtaista ympäristökasvatuksessa -uutiskirjeen tilaajien määrä kasvoi 3043 tilaajaan.
- FEE Suomen ja Vihreän lipun sosiaalisen median kanavat Facebook, Instagram, LinkedIn ja X tavoittivat vuonna 2024 yhteensä yli 35 100 ihmistä, ja julkaisuja kanavissa katsottiin yhteensä 94 028 kertaa. Myös seuraajamäärät kanavissa kasvoivat, ja vuoden 2024 lopussa kaikkien kanavien yhteenlaskettu seuraajien määrä oli 5 626.
- FEE Suomen ja Vihreän lipun visuaalista ilmettä päivitettiin.

2. Tuki varhaiskasvatukseen, koulujen ja muiden oppilaitosten ympäristökasvatustyölle voimistuu

Strategisen tavoitteen kuvaus: FEE Suomi tarjoaa varhaiskasvatukseen, kouluille ja muille oppilaitoksille laadukkaan ja innostavan Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman. Vihreä lippu -ohjelmassa korostuu toivo ja yhdessä tekeminen. Kehitämme Vihreä lippu -ohjelman toimintamallia, materiaaleja ja -palveluja vastaamaan entistä paremmin osallistujien, oppimisympäristöjen ja muuttuvan maailman tarpeisiin. Tuotamme ajankohtaista vinkkimateriaalia ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen tueksi myös muille kuin Vihreä lippu -osallistujille.

2.1. Vihreä lippu -ohjelma & -sertifikaatti

Vihreä lippu on Suomen suurin päiväkotien, koulujen, oppilaitosten ja vapaa-ajan toimijoiden kestävän kehityksen ohjelma, joka on YK:n ympäristöohjelma UNEP:n suosittama kansainvälinen Eco-Schools-ohjelma ja ympäristösertifikaatti. Maailmanlaajuisesti Foundation for Environmental Educationin hallinnoima Eco-Schools-ohjelma toimii 101 eri maassa ja vuonna 2024 se vietti 30-vuotisjuhlavuottaan. Ohjelma tukee opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman sekä YK:n kestävän kehityksen Agenda2030-tavoitteiden toteutumista. Vihreä lippu -ohjelman keskiössä ovat kestävien elämäntapojen oppiminen, osallisuus ja vaikuttamiseen kasvattaminen. Vihreä lippu -ohjelmassa oli mukana vuonna 2024 yhteensä 358 osallistujayksikköä ja se tavoitti 102 000 lasta ja nuorta sekä 11 000 opettajaa ja kasvattajaa.

Vihreä lippu -osallistujasivujen tarjoamat teemamateriaalit ja toimintaohjeet johdattavat korkeatasoiseen ympäristökasvatustyöhön, ympäristökuormituksen pitkäjänteiseen vähentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten arvojen ja asenteiden sisäistämiseen konkreettisten tekojen ja toiminnan kautta. Osallistujat saavat ohjausta sekä neuvontaa tarpeen mukaan puhelimitse ja sähköpostitse. Uusille Vihreä lippu -osallistujille tarjotaan etätoteutuksina yhteisiä sekä yksikkökohtaisia perehdytyksiä Vihreä lippu -toimintamalliin. Kaikki osallistujat ovat säännöllisen viestinnän piirissä ja saavat tietoa ohjelman ja ympäristökasvatuksen ajankohtaisista asioista.

Kaikkiin Vihreä lippu -toimintasuunnitelmiin ja loppuraportteihin annetaan kirjallinen palaute. Valtakunnallinen, moniammatillinen Vihreä lippu -toimikunta myöntää ohjelman kriteerit täyttävälle yksikölle Vihreää lippu -sertifikaatin sekä oikeuden käyttää salkoon vedettävää Vihreää lippua osoituksena laadukkaasta ja korkeatasoisesta ympäristökasvatuksesta kaksi vuotta kerrallaan.

Vihreä lippu -toimikunta vuonna 2024:

Nimi	Viiteryhmä
Tiina Halttunen (pj)	FEE Suomi & Vihreä lippu -koulut / Vattuniemen ala-aste
Riikka Paloniemi	Ympäristöhallinto / SYKE
Hanna Pohjonen	Opetushallinto / OPH
Sari Laitinen	Varhaiskasvatuksen opettajien liitto
Karoliina Silander	Vihreä lippu -päiväkodit / Päiväkoti Neulanen
Aino Kaila	Vihreä lippu -oppilaitokset / Stadin ammattiopisto
Hanniina Manner	Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry
Lauri Kurvonen	OAJ ry
Miriam Séwon	VALONIA
Tanja Tuulinen	ELY-keskus
Erkka Laininen	OKKA-säätiö

2.2. Vihreä lippu -ohjelman painopisteet vuonna 2024

Ohjelman uudistustyö

Vihreä lippu -ohjelma uudistettiin vuosina 2020–2023 toteutetussa kehittämishankkeessa ja uudistustyö saatettiin loppuun vuoden 2024 aikana. Uudistuksen myötä Vihreä lippu -osallistujasivut ja ohjelmaan osallistujien raportointi siirrettiin kokonaisuudessaan uudelle kotimaiselle Vuolearning-alustalle, Vihreä lippu -kriteerejä selkeytettiin ja ohjelman visuaalista ilmettä uudistettiin.

Keskeisenä uudistuksena vuoden 2024 alussa toteutettiin ruotsinkieliset versiot osallistujasivuista. Ruotsinkielisten osallistujasivujen uusien materiaalien luontia varten saatiin apuraha Föreningen Konstsamfundet:lta. Ruotsinkielisten sisältöjen laadullista kehitystä jatketaan palautteen perusteella vuonna 2025.

Pitkin vuotta 2024 Vuolearning-alustalla toimivien uusien osallistujasivujen kehittämistä jatkettiin sisäisesti ja palvelutarjoajan kanssa. Uusille osallistujasivuille tuotiin materiaalit vanhoilta osallistujasivuilta ja uutta sisältöä luotiin projektin rakenteen tueksi. Vanhat osallistujasivut poistettiin käytöstä.

Vihreä lippu -kriteerien muotoiluja selkeytettiin yhteistyössä FEE Suomen hallituksen kanssa. Samalla ohjelman toimintamallia muutettiin niin, että jatkossa Vihreä lippu -projektin kesto voi olla ainoastaan joko vuoden tai kahden vuoden mittainen. Aiemmin projektin keston oli mahdollista olla myös 1,5 vuotta.

Vihreän lipun visuaalinen ilme uudistettiin ja samalla se yhtenäistettiin FEE Suomen visuaalisen ilmeen kanssa. Uudeksi kantavaksi visuaaliseksi teemaksi otettiin orgaaninen, lippumainen muoto. Visuaalinen ilmeen jalkauttaminen kaikkiin materiaaleihin jatkuu vuoden 2025 aikana.

Teemamateriaalien päivitystyö aloitettiin

Vihreä lippu -teemojen materiaalien päivitysprosessi aloitettiin tekemällä alustava kartoitus keväällä 2024. Loppuvuodesta rekrytoitiin korkeakouluharjoittelija syventämään päivitystyötä. Vihreä lippu -teemoja ovat vesi, energia, jätteiden vähentäminen, lähiympäristö, kestävä kulutus, yhteinen maapallo, terve elämä, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus. Terve elämä -teemamateriaalin päivittämiseen haettiin hankerahoitusta Brita Maria Renlundin säätiöstä ja Svenska kulturfonden:lta.

Ohjelman tunnettuutta lisättiin

Tammikuussa 2024 FEE Suomi ja Vihreä lippu osallistuivat Educa -messuille. Messuilla tehtiin yhteistyötä Luontoliiton ja LYKE-verkoston kanssa. Lisäksi Vihreä lippu teki yleisesti yhteistyötä muun muassa Ympäristöopisto Syklin, Ulko-opet ry, LYKE-verkoston, Tampereen yliopiston sekä Lastenkirjainstituutin kanssa. Yhteistyöstä

viestittiin aktiivisesti muun muassa Vihreä lippu -osallistujaviesteissä, Vihreä lippu - uutisten muodossa sekä sosiaalisen median kanavissa.

Yhteistyötä kuntien kanssa kartoitettiin alustavasti, etenkin ruotsin- ja kaksikielisten kuntien kohdalla. Maalahden kunnan kaikki koulut liittyivät ohjelmaan. Panostusta kuntayhteistyöhön jatketaan vuonna 2025.

Pohjolan Osuuspankista saadun tuen myötä ohjelman markkinointia lisättiin, painottaen Pohjois-Suomea. Vihreä lippu tunnettuutta lisättiin erityisesti panostamalla ulkoiseen viestintään, josta lisää tämän vuosikertomuksen kohdassa ”5. Ympäristökasvatuksen viestintä vahvistuu”.

Koulutustarjontaa kehitettiin

Vihreä lippu -tilaisuuksien muotoa ja tarkoitusta selkeytettiin. Ohjelmasta kiinnostuneille tarjotun esittelytilaisuuden nimeksi vakiinnutettiin ”*Mikä Vihreä lippu?*” ja ”*Vad är Grön Flagg?*”. Ohjelmaan jo osallistuvien tahojen perehdytystilaisuuksien nimeksi vakiinnutettiin ”*Vihreä lippu haltuun!*” ja ”*Få grepp om Grön Flagg!*”. Tavoitteena on, että eri kohderyhmät löytävät helpommin oikeaan koulutukseen.

2.3. Osallistujat ja heidän tukemisensa

Ohjelman osallistujat ovat varhaiskasvatusyksiköitä (172), alakouluja (154), yläkouluja (85), lukioita (35), ammatillisia oppilaitoksia (4) sekä lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaa järjestäviä tahoja (9). Vuoden 2024 lopussa ohjelmassa oli 358 osallistujayksikköä ja ohjelma tavoitti noin 102 000 suomalaista lasta ja nuorta sekä noin 11 000 opettajaa ja kasvattajaa. Osallistujayksiköistä 45 oli ruotsinkielisiä. Vuoden 2024 aikana toiminnan aloitti 16 ja lopetti 36 yksikköä. Vihreä lippu -sertifiointi oli voimassa yhteensä 309 osallistujalla (86 % kaikista osallistujista). Tunnustuksena pitkäjänteisestä ja ansiokkaasta ympäristötyöstä kestäväälle Vihreä lippu -tasolle siirtyi vuoden 2024 aikana neljä uutta osallistujatahoa, ja vuoden 2024 päättyessä Vihreän lipun kestäväällä tasolla oli 198 osallistujaa. Vuoden Vihreä lippu -toimijoiksi 2024

valittiin päiväkotit Neulanen ja Helsingin luonnontiedelukio Helsingistä, sekä Vahannan koulu Ylöjärveltä.

Vuonna 2024 pääasiallisena viestintäkanavana osallistujille toimi sähköpostitse lähetettävä Vihreä lippu -osallistujaviesti. Viestejä lähetettiin kuukausittain kevään ja syksyn aikana. Tämän lisäksi osallistujasivuilla jaettiin elokuuhun asti vinkkimateriaaleja otsikolla Vihreä lippu -toiminnalliset kuukausivinkit. Osallistujille julkaistiin keväällä 2024 viisi toiminnallista vinkkiä ja komplementiksi tehtiin toiminnallisia vinkkejä myös sosiaaliseen mediaan osallistujien ja muiden seuraajien inspiraatioksi.

2.4. Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälinen Eco-Schools-verkosto

Vihreä lippu -ohjelma on osa kansainvälistä Foundation for Environmental Educationin hallinnoimaa Eco-Schools-verkostoa. Kansainvälinen verkosto järjestää vuosittain kansallisten edustajien National Operators Meeting (NOM) -tapaamisen, jossa kokoontutaan kuulemaan ajankohtaisista asioista sekä verkostoitumaan. Vuonna 2024 toukokuussa Vihreä lippu -ohjelmajohtaja osallistui tähän virtuaalisesti järjestettyyn tapaamiseen.

Pohjoismainen Eco-Schools-verkosto

Vihreä lippu -ohjelma tekee yhteistyötä pohjoismaisen Eco-Schools-verkoston kanssa. Suomen lisäksi verkostoon kuuluu edustajia Islannista, Norjasta, Ruotsista ja Tanskasta. Verkosto tapasi yhteensä viisi kertaa vuoden 2024 aikana. Tapaamisissa jaettiin kokemuksia, ajankohtaista tietoa, onnistuneita käytäntöjä ja ehdotuksia yhteistyölle.

Twining-yhteistyö

Alkuvuodesta 2024 pyrittiin aloittamaan myös Twining-yhteistyö Skotlannin Eco-Schools-toimintaa ohjaavan Keep Scotland Beautiful -tahon kanssa. Aloite yhteistyölle tehtiin Skotlannista. Suomesta yhteistyöhön mukaan ilmoittautui seitsemän innokasta koulua, ja heille tuotettiin yhdessä skotlantilaisen toimijan kanssa materiaalia yhteistyötä varten. Skotlannin Eco-Schools-toimintaa ohjaavan tahon tilanne muuttui kevään aikana, minkä vuoksi yhteistyö maiden koulujen välillä ei toteutunut materiaalien jakoa pidemmälle.

Greening Education Partnership (GEP)

FEE Suomi ja Vihreä lippu osallistuvat vuodesta 2024 lähtien FEE Globalin Eco-Schoolsin kautta UNESCO:n Greening Education Partnership (GEP) aloitteeseen. UNESCO tavoittelee aloitteella laajempaa valmiutta vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin. Aloitteessa on neljä osa-aluetta: 1) koulujen viherryttäminen (Greening schools), 2) opetussuunnitelman viherryttäminen (Greening curriculum), 3) opettajankoulutuksen koulutusjärjestelmien valmiuksien viherryttäminen (Greening teacher training and education systems' capacities) sekä 4) yhteisöjen viherryttäminen (Greening communities).

Koulujen viherryttämisen (Greening schools) osa-alueen tavoitteena on, että kaikki maailman maat ovat ottaneet käyttöön vihreiden koulujen sertifiointijärjestelmän, jossa vähintään 50 prosentilla kouluista, korkeakouluista ja yliopistoista on vihreä sertifiointi, ja ne toimivat kestävästi vuoteen 2030 mennessä. Tätä varten UNESCO on kehittänyt Vihreän koulun laatustandardit (Green school quality standard), joista sertifiointijärjestelmän tulee täyttää vähintään kolmasosa ehdotetuista kriteereistä. Vihreä lippu -ohjelma on Eco-Schoolsin kautta mukana UNESCO:n laatustandardistatuksen saamisprosessissa.

3. Ympäristökasvatuksen asema paranee yhteiskunnassa ja poliittisessa päätöksenteossa

Strategisen tavoitteen kuvaus: FEE Suomi vahvistaa vaikuttamistyötään ja rooliaan ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen asiantuntijana. Osallistumme aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja teemme vaikuttamistyötä mahdollisuuksien mukaan mm. erilaisissa ohjaus-, ja työryhmissä, hankkeissa, opetussuunnitelmatyössä, opettajankoulutuksessa sekä opetus- ja ympäristöhallinnon linjausten kehittämisessä. Koordinoimme ympäristökasvatuksen yhteistyöverkoston Pyöreän pöydän vaikuttamistyötä.

3.1. Ympäristökasvatuksen Pyöreän pöydän koordinointi

FEE Suomi koordinoi ympäristökasvatuksen yhteistyöverkoston Pyöreän pöydän toimintaa. Pyöreän pöydän verkosto on aktiivinen toimija, joka palvelee jäseniään sekä vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Pyöreässä pöydässä vaihdetaan ja jaetaan ajankohtaista ympäristökasvatukseen liittyvää tietoa sekä suunnitellaan yhteistä vaikuttamistyötä ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen edistämiseksi. FEE Suomen toiminnanjohtaja toimii Pyöreän pöydän kokoonkutsujana, asioiden valmistelijana sekä puheenjohtajana. Pyöreä pöytä kokoontui vuoden 2024 aikana kolme kertaa, 22.5., 15.8. ja 28.11.

Vuonna 2024 verkostotoiminnan kehittämistä jatkettiin ja verkostolle perustettiin yhteinen virtuaalinen Miro-työskentelyalusta. Vaikuttamistyössä keskityttiin Opetus- ja kulttuuriministeriön Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen (2024–2025) kuulemiseen ja Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys -teemaryhmän työn tukemiseen. Lisäksi verkostolle ryhdyttiin tarjoamaan syksyllä Keskustelua ympäristökasvatuksesta -etätapaisissa yhteistyössä Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Tapaamisiin on kutsuttu Ympäristökasvatuksen yhteistyöverkosto Pyöreässä pöydässä mukana olevien tahojen lisäksi alueellisissa ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmissä toimivia tahoja.

Pyöreässä pöydässä oli vuonna 2024 mukana 41 eri tahoa. Pyöreän pöydän jäseniä olivat muun muassa Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto, OAJ, Biologian ja maantieteen opettajien liitto, Natur och Miljö, WWF Suomi, Luontoliitto, Suomen Latu ja Varhaiskasvatuksen opettajien liitto. Kokouksiin osallistuivat myös hallinnon edustajat Opetushallituksesta kestävyyskasvatuksen kehittämishankkeesta ja Keski-Suomen ELY-keskuksesta.

3.2. Kestävä koulu -ohjelma

Kestävä koulu on ympäristökasvatus- ja opetusalan järjestöjen esitys valtakunnalliseksi ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen ohjelmaksi. Esitys on julkaistu vuonna 2022. Kestävän koulun tavoitteena on juurruttaa kestävän kehityksen tiedot, taidot ja käytännöt osaksi päiväkotien ja peruskoulun sekä toisen asteen oppilaitosten toimintakulttuuria ja tuntisisältöjä. Kestävä koulu -vaikuttamistyössä hyödynnetään Opetushallituksen kestävyyskasvatuksen kehittämishanketta, joka päättyi vuoden 2023 lopussa. Kestävä koulu -ohjelmaa koordinoi ja vaikuttamistyötä suunnittelee ja edistää Pyöreän pöydän osallistujatahoista koottu työryhmä.

Vuoden 2024 aikana työryhmä edisti Kestävä koulu -ohjelman edistämistä osana Pyöreän pöydän tapaamisia ja OKM:n Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen (2024–2025) työn tukemista.

3.3. Kestävän kehityksen toimikunta

Valtioneuvoston kanslian alainen Kestävän kehityksen toimikunta on yhteiskunnan merkittävät toimijat kokoava vaikuttajafoorumi. Toimikunta on perustettu vuonna 2013. Toimikunta edistää yhteistyötä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja pyrkii juurruttamaan kestävän kehityksen strategiset tavoitteet kansalliseen politiikkaan, hallintoon ja yhteiskunnallisiin käytäntöihin.

Toimikunnan tehtävät:

- Globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman, Agenda2030:n, toimeenpanon vauhdittaminen ja kytkeminen keskeiseksi osaksi kansallista kestävän kehityksen työtä.
- Globaalin toimintaohjelman toteutumisen seuranta ja arviointi Suomessa.
- Kansallisen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen ”Suomi jonka haluamme 2050” toimeenpanon edistäminen, seuranta, arviointi ja tuloksista viestiminen.
- Toiminnallisten sitoumusten määrän moninkertaistaminen, tavoitetaso nostaminen ja sitoumusprosessin vaikuttavuuden lisääminen.
- Eri toimijatahojen ja niiden yhteistyön tukeminen, jotta kestävän kehityksen näkökulma ja Agenda2030 toimeenpano toteutuu laajasti yhteiskunnassa
- Viedä kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen tavoitteet sekä periaatteet yhteiskunnallisiin käytäntöihin
- Politiikkajohdonmukaisuuden vahvistaminen ja kansallisen kestävän kehityksen politiikan valtavirtaistaminen valtionhallinnossa.

Varsinaisten kokouksensa (2–3 vuodessa) lisäksi toimikunta järjestää seminaareja ja yhteistapaamisia eri toimijatahojen kanssa. Toimikunta voi asettaa jaostoja ja työryhmiä, joihin voidaan kutsua myös toimikuntaan kuulumattomia jäseniä. Vuodelle 2024 toimikunta perusti kolme teemaryhmää työstämään toimikunnan toimenpidesuunnitelmaa vuosille 2025–2027 työpajatyöskentelyn kautta. Työpajatyöskentelyn teemaryhmät olivat I) Hallintamekanismit ja rakenteet, II) Tulevaisuuden tieto ja taito sekä III) Arvot, asenteet ja käytänteet.

FEE Suomi toimi vuonna 2024 Kestävän kehityksen toimikunnan varajäsenenä osallistuen toimikunnan varsinaisiin kokouksiin sekä teemaryhmätyöskentelyyn, painottaen erityisesti työpaja II teemaryhmän, Tulevaisuuden tieto ja taito, työskentelyä. FEE Suomea edusti toimikunnan tapaamisissa toiminnanjohtaja.

Varsinaisiin toimikunnan kokouksiin FEE Suomi osallistui kahdesti: 27.2. (toimikunnan perehdytys ja tutustumistilaisuus) ja 11.9. (varajäsenenä varsinaisen jäsenen sijasta) ja teemaryhmien työpajatapaamisiin seitsemän kertaa: 16.4. (teemaryhmä II), 17.4.

(teemaryhmä III), 19.6. (teemaryhmä II), 10.9. (teemaryhmä II), 12.11. (teemaryhmä I), 13.11. (teemaryhmä II) ja 14.11. (teemaryhmä III).

3.4. Muu yhteistyö ja työryhmät

FEE Suomi pyrkii vaikuttamistyössään tukemaan myös verkostokumppaneitaan. FEE Suomi osallistui 2.9.2024 mielipidekirjoitukseen sen puolesta, ettei Ylöjärveläistä Karhen ympäristökoulua lakkautettaisi.

FEE Suomelta pyydettiin lausuntoa Ympäristöministeriön harkinnanvaraisista valtionavustuksista, joka toimitettiin eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle 2.10.2024. FEE Suomi totesi lausunnossaan, että Suomi on sitoutunut globaalissa kestävä kehityksen toimintaohjelmassa Agenda2030:ssa kansainvälisesti ja kansallisesti edistämään ympäristö- ja kestävyysosaamista myös kasvatuksen ja koulutuksen keinoin ja että momentin määrärahalta voidaan merkittävästi edistää Agenda2030-tavoitteiden toteutumista. Lisäksi FEE Suomi totesi lausunnossaan, että on välttämätöntä turvata luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitus, jotta järjestöjen ympäristökasvatustyötä voidaan tehdä tehokkaasti, laadukkaasti ja pitkäjänteisesti.

Vuonna 2024 jatkettiin yhteistyötä ja sen edistämisen suunnittelua yhdessä Suomen ympäristöopisto SYKLI:n ja Ulko-opet ry:n kanssa.

4. Ympäristökasvatuksen osaaminen kasvaa ja laatu paranee

Strategisen tavoitteen kuvaus: FEE Suomi on edelleen mukana kehittämässä ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen koulutusta. Jatketaan koulutusyhteistyötä eri toimijoiden ja tutkijoiden kanssa etsimällä rahoitusta sekä koulutusyhteistyökumppaneita ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

4.1. MUST - Enabling Multispecies Transitions of Cities and Regions

Vuonna 2024 FEE Suomi oli mukana yhteistyötahona Suomen Akatemian rahoittamassa mittavassa konsortiohankkeessa ”Enabling Multispecies Transitions of Cities and Regions” eli MUST-hankkeessa, jossa on kyse tutkimusperustaisesta kansalaisyhteistyöstä. Mukana on joukko ympäristöalan johtavia tutkijoita monelta tieteenalalta.

Yhteiskunnallisina ratkaisuin konsortiohanke tuottaa 1) moniaistisia oppimateriaaleja, jotka tukevat kykyä suojella luonnon monimuotoisuutta sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla, 2) arvottamisen menetelmiä, jotka pohjautuvat eri tieteenalojen yhdistämiseen ja mahdollistavat ihmisten ja toisten lajien hyvinvoinnin huomioimisen valtionhallinnon ja yritysten päätöstenteeossa, 3) hallintorakenteita, jotka yhtenäistävät viranomaisten ja teollisuuden biodiversiteettistrategioita ja 4) yhteistyötahoille suunnatun toimintavalmiuksien vahvistamisen ohjelman.

Hankkeessa on seitsemän erillistä ja itsenäistä, mutta toisiinsa linkittyntä työpakettia. Paketit edustavat eri tieteenalaja (muun muassa ekologia, kaupunkisuunnittelu, arkkitehtuuri, maantiede). Yksi työpaketti on kasvatustieteellinen ”(Un)learning with other species.”

FEE Suomi tarjoaa koko konsortioon sekä erityisesti kasvatustieteelliseen työpakettiin näkemystä suomalaisesta ympäristö- ja kestävyyskasvatuksesta muun muassa haastatteluiden kautta sekä viestimällä hankkeesta omissa viestintäkanavissaan. FEE Suomi ei saa MUST-hankkeesta rahallista tukea.

FEE Suomi osallistui toukokuussa 2024 hankkeen ensimmäiseen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen yhteishaastatteluun yhdessä WWF:n ja Luontoliiton kanssa. Tapaamisessa käsiteltiin suomalaista ympäristökasvatusta: mikä toimii, mikä ei toimi ja mitä voidaan kehittää.

4.2. Ympäristö ja tulevaisuus mielessä -hanke

FEE Suomi on mukana Mieli ry:n vetämässä ja STEA:n rahoittamassa Ympäristö ja tulevaisuus mielessä -hankkeessa (2023–2025), jossa nostetaan esiin tunnetaitojen merkitystä ympäristökriisissä ja tarjotaan apua, kuten maksutonta puhelinpalvelua.

Vuonna 2024 FEE Suomi oli mukana hankkeen ohjausryhmässä ja osallistui ohjausryhmän kokouksiin 9.1. ja 7.5. Lisäksi FEE Suomi osallistui ympäristökasvatusaiheisen vanhemmuuden tukemiseen liittyvän teemamateriaalin suunnitteluun ja hankkeen viestintä- ja markkinointiyhteistyöhön.

4.3. Luokanopen ilmasto-oppaan päivityshanke

Luokanopen ilmasto-opas on vuonna 2019 julkaistu ilmainen ilmastokasvatusmateriaali alakouluun. Materiaalin alkuperäiset tekijät olivat hankejohtaja Anna Muotka ja hanketyöntekijä Aino Kinni. Vuonna 2024 materiaali siirtyi osittain FEE Suomen hallintaan ja osaksi Vihreä lippu -teemamateriaaleja. Materiaali on kolmiosainen ja sisältää tieto-osiot 1) ilmastokasvatuksesta, 2) ilmastonmuutoksesta kasvatusalan ammattilaisille ja alakouluikäisille sekä 3) opetusmateriaalit vuosiluokille 1–2, 3–4 ja 5–6.

Vuoden 2024 aikana materiaalia päivitettiin ympäristöministeriön tuella ajankohtaisinta tutkittua tietoa vastaavaksi ja mukaan tuotiin myös näkökulmaa luonnon monimuotoisuudesta, lähiluonnosta ja luonnon virkistyskäytöstä. Osa materiaalista käännettiin pohjoissaameksi. Materiaalin päivityksestä vastasivat toiminnanjohtaja Anna Muotka, projektityöntekijä Paula Ahola ja viestintäsuunnittelija

Saana Koukku. Päivitystyö tehtiin osana Kansallisen lapsiasianstrategian toimeenpanoa, josta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

4.4. Vuoden ympäristökasvattaja: Ympäristökasvatuksen uudistettu tunnustuspalkinto

FEE Suomi on kiinnittänyt huomiota ympäristökasvatuksen laatuun jakamalla Ympäristökasvatuksen tunnustuksen ansiokkaasta ympäristökasvatuksen ja kestävän kehityksen edistämisestä Suomessa jo vuodesta 2002. Aiemmin Ympäristökasvatuksen ruusu -nimellä jaettu tunnustus uudistui osana FEE Suomen omaa kehittämis- ja päivittämistyötä. Tunnustuksen uudistamistyöhön osallistettiin myös jäsenistöä ja sidosryhmiä kuulemalla heidän toiveitaan ja ajatuksiaan.

Vuosittain jaettava tunnustus on jatkossa nimeltään Vuoden ympäristökasvattaja. Tunnustus tekee näkyväksi merkittävää työtä ympäristön ja kestävän tulevaisuuden hyväksi. Tunnustuksen myöntää Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:n hallitus, joka arvioi määräaikaan mennessä toimitetut ehdotukset myöntämisperusteiden pohjalta.

Uudistuksen myötä Vuoden ympäristökasvattaja -tunnustuksen myöntämisperusteina ovat toiminnan vaikuttavuus, pitkäjänteinen sitoutuminen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen edistämiseen, kestävän kehityksen periaatteiden ja arvojen mukainen toiminta sekä kohderyhmän osallistaminen ja yhteisöllisyys. Lisäarvoa ehdokkaille tuovat innovatiivisuus ja luovuus sekä toiminnan kasvatuksellinen ja koulutuksellinen arvo. Tunnustuksensaaja voi olla joko yksittäinen henkilö tai taho.

Uudistyö saatiin valmiiksi vuoden 2024 aikana ja siitä tiedotettiin verkkosivuilla 22.11.2024. Samalla käynnistettiin Vuoden ympäristökasvattaja 2024 -tunnustuksen saajan valintaprosessi. Ehdotuksia tunnustuksen saajaksi sai tehdä kuka tahansa FEE Suomen verkkosivuilta löytyvän lomakkeen kautta.

5. Ympäristökasvatuksen viestintä vahvistuu

Strategisen tavoitteen kuvaus: FEE Suomi viestii alan ajankohtaisia uutisia ja luotettavaa, tutkimukseen perustuvaa tietoa. Viestinnän tavoitteena on kasvattaa ympäristökasvatuksen tunnettuutta, laatua ja painoarvoa sekä tehdä ympäristökasvatuksen toteuttaminen mahdollisimman helpoksi ja innostavaksi opettajille ja kasvattajille. Vahvistamme viestintäämme ja sen resursseja. Teemme aktiivista verkkoviestintää, kehitämme Ympäristökasvatus-lehteä ja tapahtumanäkyvyyttämme. Lisäämme yhteistyötä ja keskustelua ympäristökasvatuksen muiden toimijoiden ja tutkijoiden kanssa.

FEE Suomi viestii aktiivisesti ja strategisesti ympäristökasvatuksen ajankohtaisista aiheista viestintäsuunnitelman mukaisesti. Viestinnän tavoitteena on kasvattaa ympäristökasvatuksen tunnettuutta ja painoarvoa Suomessa sekä tarjota opettajille ja kasvattajille tukea, tietoa ja ideoita. Viestinnän ajankohtaisimmat asiat käydään läpi tiimin kesken, ja viestinnän suunnittelee ja toteuttaa viestintäsuunnittelija. Lähes kuukausittain järjestettävissä viestintäpalavereissa käydään läpi kuluneen kuukauden tuloksia ja ajankohtaisia viestinnän asioita koko tiimin kesken. FEE Suomen viestintä koostuu verkkosivuista, kuukausittain ilmestyvästä uutiskirjeestä, tapahtumaviestinnästä, sosiaalisesta mediasta (Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter/X) sekä Vihreä lippu -osallistujakirjeestä, jonka suunnittelee ja toteuttaa Vihreä lippu -ohjelmanjohtaja.

Vuoden 2024 suurimpia yksittäisiä viestinnän kokonaisuuksia olivat FEE Suomen ja Vihreän lipun ilmeuudistus. FEE Suomen uusi ilme valmistui loppuvuodesta, ja sen jalkauttaminen kaikkiin kanaviin tapahtuu vuoden 2025 aikana. Vihreän lipun ilmeuudistus aloitettiin portaittain, ja työ jatkuu vuonna 2025. Osana uudistusta eri viestintäkanavien ilmeitä kehitettiin ja yhtenäistettiin sekä niiden rooleja selkeytettiin.

FEE Suomen kuvapankkia kasvatettiin viestinnän tueksi muun muassa eri tapahtumista otetuilla kuvilla sekä Vihreä lippu -ohjelman osallistujista heidän suostumuksellaan otetuilla kuvilla. Lisäksi viestinnässä hyödynnettiin ulkopuolisten valokuvaajien FEE Suomelle tarjoamia kuvia sekä maksullista kuvapankkia verkossa.

Alkuvuodesta 2024 osallistuttiin opetus- ja kasvatustieteen Educa-messuille omalla messuosastolla erityisesti Vihreä lippu -ohjelmaa esitellen. Messuosastolle suunniteltiin yhteinen ohjelma Luontoliiton ja LYKE-verkoston kanssa, ja järjestöt edustivat messuilla vierekkäin. Educa-messuilla FEE Suomen messuosasto oli osana Fingon Kansalaisvaikuttamisen toria.

Sosiaalisen median viestinnässä painottuivat FEE Suomen ja Vihreän lipun ajankohtaiset asiat, muun muassa uutiskirjeen markkinointi, verkkolehden artikkelit, Vihreä lippu -materiaalit ja -kampanjat, Vuoden ympäristökasvattaja -tunnustuksen uudistuksesta viestiminen ja Vihreä lippu -esittelytilaisuuksien markkinointi. Vuonna 2024 otettiin käyttöön myös LinkedIn yhdeksi vaikuttamisviestinnän kanavaksi.

Vihreän lipun viestinnässä välitettiin kuukausittainen osallistujakirje ja viestittiin ajankohtaisista asioista nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Lisäksi Vihreä lippu -verkkosivuilla nostettiin esiin erityisesti osallistujien "Case storyja", joissa esiteltiin yksiköiden projekteja artikkelin muodossa.

Vuonna 2024 viestintäyhteistyötä Going Green Oy:n kanssa vahvistettiin.

5.1. Verkkosivut ja Ympäristökasvatuksen uutiskirje

FEE Suomen verkkosivuilla (www.feesuomi.fi) oli vuonna 2024 noin 1 430 kävijää kuukaudessa ja yhteensä 17 165 kävijää koko vuoden aikana. Vuoden 2024 aikana FEE Suomen verkkosivuilla julkaistiin yhdeksän verkkosivu-uutista. Verkkosivuilla julkaistiin vuonna 2024 myös Riitta Salaston artikkeli Going Green Oy:n 10-vuotistaipaleesta sekä henkilöstöesittelyitä FEE Suomen tiimiläisistä.

Vihreän lipun verkkosivuilla (www.vihrealippu.fi) kävi vuonna 2024 yhteensä 29 936 kävijää. Vuoden 2024 aikana Vihreän lipun verkkosivuilla julkaistiin yhdeksän verkkosivu-uutista, joista kolmessa nostettiin esille Vihreä lippu -osallistujien onnistuneita projekteja. Lisäksi verkkosivuilla viestittiin päättyneistä Vihreä lippu -projekteista ja vuoden toimijoista.

Ajankohtaista ympäristökasvatuksessa -uutiskirjettä julkaistiin kuukausittain ja siihen koottiin alan toimijoiden kiinnostavimmat kuulumiset, kuten uudet materiaalit, koulutukset, tapahtumat ja tutkimusuutiset. Uutiskirje on tarkoitettu kaikille ympäristökasvatusalalla työskenteleville ja aiheesta kiinnostuneille ja sen tilaajien määrä kasvoi vuonna 2024 noin 2 730 tilaajasta yli 3 043 tilaajaan.

5.2. Sosiaalinen media

Vuonna 2024 FEE Suomen ja Vihreän lipun sosiaalisen median analytiikkaa seurattiin ja kirjattiin ylös kuukausitasolla. FEE Suomen ja Vihreän lipun sosiaalisen median kanavat Facebook, Instagram, LinkedIn ja X tavoittivat vuonna 2024 yhteensä yli 35 100 ihmistä, ja julkaisuja kanavissa katsottiin yhteensä 94 028 kertaa. Myös seuraajamäärät kanavissa kasvoivat, ja vuoden 2024 lopussa kaikkien kanavien yhteenlaskettu seuraajien määrä oli 5 626.

FEE Suomen ja Vihreän lipun yhdistetyllä Facebook-sivulla oli loppuvuodesta 3 037 seuraajaa (vuoden 2023 lopussa 2 936 seuraajaa) ja Vihreän lipun Instagram-tilillä 1 425 seuraajaa (vuoden 2023 lopussa seuraajia oli 1 310). LinkedIn -tilille kertyi kymmenessä kuukaudessa 116 seuraajaa. X-tilillä oli 1048 seuraajaa (vuoden 2023 lopussa 1069 seuraajaa).

Vuonna 2024 sosiaalisen median kanavien ilmettä uudistettiin ja viestintää lisättiin muun muassa markkinoimalla tuoreita uutiskirjeitä ja verkkolehden artikkeleita sekä viestimällä FEE Suomen ajankohtaisimmista uutisista ja Vuoden ympäristökasvattaja -tunnustuksen uudistuksesta. Lisäksi Instagramissa nostettiin esiin myös sidosryhmien ajankohtaisimpia tapahtumia ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen kentältä.

Vihreä lippu -ohjelman viestintä somessa painottui muun muassa teemapäiviin ja kampanjoihin, tärkeiden päivämäärien muistuttamiseen sekä Vihreä lippu -esittelytilaisuuksien ja Vaikuttavimmat ympäristöteot -materiaalin markkinointiin. Lisäksi somekanavissa viestittiin vuoden toimijoista ja uusien lippujen saajista. Myös

Vihreä lippu -osallistujien omia postauksia nostettiin säännöllisesti esille Instagramissa. Lisäksi pyrittiin aktiiviseen vuorovaikutukseen seuraajien kanssa.

Sosiaalisessa mediassa pyrittiin ohjaamaan kävijöitä FEE Suomen ja Vihreän lipun verkkosivuille lisäämällä postauksiin linkkejä ja nostamalla niitä Facebookin ja Instagramin stooreihin.

5.3. Tapahtumat

Ympäristökasvatusta ja/tai Vihreää lippua esiteltiin seuraavissa tapahtumissa tai tilaisuuksissa vuoden 2024 aikana:

- Opetusalan suur tapahtuma Educa 24.–25.1. Helsingin Messukeskuksessa
- Mikä Vihreä lippu? -esittelytilaisuudet ohjelmasta kiinnostuneille helmikuussa 2024 ja elokuussa 2024 suomeksi ja ruotsiksi
- Vihreä lippu haltuun! -perehdytystilaisuudet ohjelmassa mukana oleville helmikuussa ja elokuussa 2024 suomeksi ja ruotsiksi
- Vihreän lipun esittelyä Tampereen yliopiston luokanopettajaopiskelijoille 18.1.2024
- Vihreän lipun Luonnon monimuotoisuus -temainen työpaja ja Vihreä lippu -ohjelman esittely Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisen laitoksen Luontokoulupäivässä 11.10.2024

5.4. Vihreän lipun osallistujaviestintä

Vihreän lipun osallistujaviestinnän tarkoitus on tukea Vihreä lippu -osallistujia ohjelman toteuttamisessa ja antaa virikkeitä monipuoliseen toimintaan. Viestinnällä on selkeästi rajattu kohderyhmä ja se tehdään osittain suljetussa verkkoympäristössä, johon vain tällä kohderyhmällä on pääsy (osallistujasivut). Osallistujia tavoitetaan sähköpostitse, osallistujasivuilla, Vihreä lippu -verkkosivuilla, sekä sosiaalisen median kautta. Osallistujaviestintää kehitetään osallistujien toiveiden pohjalta ja uusia viestintätapoja kokeillaan mahdollisuuksien mukaan.

Vuonna 2024 osallistujia tavoiteltiin pääasiassa sähköpostitse lähetettävällä Vihreä lippu -osallistujaviestillä. Viesti lähetettiin kuukausittain lukuun ottamatta heinäkuuta. Tämän lisäksi osallistujasivuilla jaettiin elokuuhun asti vinkkimateriaaleja otsikolla Vihreä lippu -toiminnalliset kuukausivinkit. Osallistujille tehtiin myös sosiaalisen median sisältöjä erityisesti Facebookiin ja Instagramiin.

Järjestettiin ja toteutettiin yhteensä seitsemän avointa Vihreä lippu -verkkotilaisuutta, joista neljä oli suomeksi ja kolme ruotsiksi. Verkkotilaisuuksia markkinoitiin sosiaalisessa mediassa, ne tallennettiin ja hyödyllisimmät tallenteet julkaistiin osallistujasivuilla.

5.5. Ympäristökasvatus-lehti

FEE Suomi julkaisee Ympäristökasvatus-lehteä, joka on ympäristökasvatusalan merkittävin julkaisu Suomessa. Lehti nostaa esiin ympäristökasvatuksen ajankohtaisia teemoja sekä tarjoaa opettajille ja kasvattajille tietoa, näkökulmia ja välineitä kasvatustyöhön. Ympäristökasvatus-lehti ilmestyy kerran vuodessa printtilehtenä, jossa on vuosittain vaihtuva toimituskunnan valitsema teema. Lisäksi lehti ilmestyy Ympäristökasvatus-verkkolehtenä, jossa artikkeleja julkaistiin sitä mukaan, kun niitä toimitukseen tuli ja toimitettiin. Uusista artikkeleista kerrottiin uutiskirjeissä ja niitä nostettiin esiin myös sosiaalisessa mediassa.

Vuonna 2024 Ympäristökasvatus Teema -printtilehden aiheena oli Kestävyysosaaminen. Kestävyysosaamista tarkasteltiin ympäristökasvatuksen näkökulmasta ja lehteen saatiin juttuja monipuolisesti useilta tutkijoilta, ympäristökasvatuksen asiantuntijoilta sekä muilta yhteistyökumppaneilta. Lehden sivumäärä oli 48. Lehti julkaistiin elokuussa ja siitä otettiin 2000 kpl:n painos. Printtilehden taittajana toimi Riina Pippuri. Teema-lehti lähetettiin jäsenistön lisäksi keskeisille sidosryhmille ja yleisiin kirjastoihin.

Ympäristökasvatus-lehden toimituskuntaan kuuluivat päätoimittaja Anna Muotka, toimitussihteeri Marjo Soulanto, Niina Mykrä, Essi Aarnio-Linnanvuori, Pinja Sipari,

Riitta Salasto, Kirsi Hänninen, Merja Forsman ja Satu Jovero. Vierailevina kirjoittajina mukana olivat Panu Pihkala, Hanna Seimola, Anna Lehtonen, Lilli Poussa ja Saana Koukku.

6. FEE Suomen strategia 2025–2029

Vuonna 2024 FEE Suomen strategia päivitettiin seuraavalle viisivuotiskaudelle 2025–2029. Strategiatyöhön osallistui toimiston ja hallituksen lisäksi luonnosvaiheessa järjestön henkilö- ja yhteisöjäseniä. Toimisto ja hallitus kokoontuivat toukokuussa 2024 alustamaan strategiatyötä työpajamuotoisesti. Työpajan tuotokset koottiin Miro-alustalle. Työpajatyöskentelyn pohjalta koottiin alustava versio jäsenistön kommentoitavaksi. Jäsenistön kuulemiskierros järjestettiin kyselylomakkeen kautta syyskuussa 2024. Kuulemiskierroksen jälkeen strategiaa jatkotyöstettiin ja valmis strategia vuosille 2025–2029 julkaistiin syyskokouksen yhteydessä 24.11.

Strategian päivityksen myötä

- järjestölle otettiin virallisesti käyttöön ympäristökasvatus-termin rinnalle sisarkäsite ympäristö- ja kestävyyskasvatus
- arvioihin lisättiin toivo-sana
- järjestön tehtävää kestävän kehityksen edistäjänä Suomessa kirkastettiin
- strategisten tavoitteiden muotoilu ja kuvauksia päivitettiin
- strategialle tehtiin uusi visuaalinen ilme

7. Hallinto ja talous

7.1. Jäsenet ja jäsenmaksut

FEE Suomella oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 671 jäsentä, joista 288 oli henkilöjäseniä. Henkilöjäsenistä 202 jäsentä oli perusmaksuluokassa ja 85 jäsentä alennetussa maksuluokassa, jonka järjestö tarjoaa opiskelijoille, työttömille ja eläkeläisille. Yhteisöjäseniä oli 383, joista Vihreä lippu -osallistujia 358 ja muita yhteisöjä 25.

Jäsenmaksut vuonna 2024 olivat: Henkilöjäsenmaksu 34 euroa, alennettu henkilöjäsenmaksu opiskelijoille, työttömille ja eläkeläisille 15 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 110 euroa. Vihreä lippu -osallistujilta ei ohjelman osallistumismaksun lisäksi peritä jäsenmaksua.

7.2. Hallitus ja edustukset

Hallitus

FEE Suomen toimintaa linjaa järjestön hallitus, jonka muodostivat Marjo Pakkanen (pj), varsinaiset jäsenet Tiina Halttunen (vpj), Riitta Salasto, Marianne Saviaho, Johnny Kronqvist ja Rauno Roponen, sekä varajäsen Ulla Myllyniemi.

Vuoden aikana järjestettiin 14 hallituksen kokousta, jotka kaikki pidettiin etäkokouksina. Hallituksen kokouksien sihteerinä toimii toiminnanjohtaja Anna Muotka. Hallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksettiin vuoden lopussa kokouspalkkiot.

FEE Suomelle nimetyt edustukset työryhmissä tai verkostoissa:

- Kestävän kehityksen toimikunta (varajäsenyys): Anna Muotka
- Kestävän kehityksen toimikunnan teematyöryhmä: Anna Muotka
- Ympäristökasvatuksen yhteistyöverkosto Pyöreä pöytä: Anna Muotka

- Kestävä koulu -ohjelman työryhmä: Anna Muotka
- Ympäristö ja tulevaisuus mielessä -hankkeen (2023-2025) ohjausryhmä: Anna Muotka
- Siemenpuusäätiön valtuuskunta (kausi 2024–2025): Johnny Kronqvist (vars.) ja Marjo Pakkanen (vara)
- LYKE-verkoston ohjausryhmä: Marjo Pakkanen
- Finlands Svenska Idrott - Mera Ute -projektin ohjausryhmä: Monika Salmivalli

7.3. Järjestön kokoukset

Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin tiistaina 26.3. Ennen varsinaista kokousta Mieli ry:n projektikoordinaattori Sirpa Väänänen esitteli Ympäristö ja tulevaisuus mielessä -hanketta. Kevätkokouksessa vahvistettiin vuosikertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin torstaina 21.11. Ennen varsinaista kokousta Helsingin yliopiston yliopistonlehtori Laura Riuttanen kertoi *Ilmastonmuutoksen tehokkaan hillinnän ja sopeutumisen kompetenssien oppiminen koulutusjärjestelmässä* (ClimComp) -tutkimushankkeen tuloksista ja politiikkasuosituksista. Syyskokouksessa hyväksyttiin toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2025 sekä vahvistettiin hallituksen jäsenet seuraavalle toimintakaudelle.

7.4. Henkilöstö ja toimitilat

FEE Suomen henkilöstöön kuului vuonna 2024 toiminnanjohtaja, hallintopäällikkö, Vihreä lippu -ohjelmajohtaja ja viestintäsuunnittelija. Uutena toiminnanjohtajana aloitti 1.1.2024 Anna Muotka. Hallintopäällikkönä toimi Leena-Maija Valtola. Perhevapaalla olevan Vihreä lippu -ohjelmajohtajan, Monika Salmivallin, sijaisena työskenteli 14.8.2024 asti Jenni Perttu ja 2.9.2024 alkaen Minerva Peijari. Viestintäsuunnittelijana toimi 9.1.2024 alkaen Saana Koukku määräaikaisessa työsuhteessa vuoden 2024 loppuun.

Vihreä lippu -ohjelman toimintasuunnitelmien ja raporttien lukijoiksi palkattiin maaliskuuhun ja loka-marraskuuhun tuntityöntekijöitä, jotka olivat Jenni Sademies, Anna Salonen, Sanjaana Gavalas, Johanna Sunikka, Laura Vänskä, Saga Peltonen ja Hanna Kankaanpää. Paula Ahola teki järjestölle kolmen kuukauden (elo-lokakuu) projektin osallistumalla Luokanopen ilmasto-oppaan päivitystyö -hankkeeseen. Minerva Peijari oli tuottamassa ruotsinkielisiä Vihreä lippu -materiaaleja tammikuussa 2024.

FEE Suomen toimitilat sijaitsivat Helsingin Sörnäisissä osoitteessa Lintulahdenkatu 10. Järjestöllä oli kaksi toimistohuonetta omassa käytössään ja loput tilat yhteiskäytössä viiden muun järjestön kanssa.

7.5. Talous

Talvikauden 2024 taloudenpito toteutui talousarvion mukaisesti. Tilikauden päättyessä olleet myyntisaamiset ovat kotiutuneet tammikuussa 2025. Järjestöllä ei ole velkaa. Taloudellisen tilanteen tarkempi erittely tilinpäätöksessä.

Talouden perustan muodostivat julkiset avustukset sekä Vihreä lippu -ohjelman osallistumismaksut. Tärkeimmät avustukset olivat ympäristöministeriöltä saatu yleisavustus (Harkinnanvarainen valtionavustus valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille) ja Opetushallitukselta saatu avustus Vihreä lippu -ohjelman pyörittämiseen (Valtionavustukset järjestöille).

Tärkein muu rahoituskanava oli Vihreä lippu -ohjelman osallistumismaksut. Muita tulonlähteitä olivat FEE Suomen jäsenmaksut, ympäristöministeriöltä saatu hankeavustus Luokanopen ilmasto-oppaan päivityshankkeeseen, Ympäristökasvatuslehden ilmoitustulot, Pohjolan Osuuspankin lahjoitus Vihreä lippu -ohjelmalle sekä muut saadut avustukset ja lahjoitukset.

Talouden merkittävin kuluerä oli henkilöstökulut.

FEE Suomi ei saanut omistamaltaan yhteiskunnalliselta yritykseltä, Going Green Oy:ltä, osinkoa vuonna 2024.

Kolmen viimeisen tilikauden tunnusluvut:

	2024	2023	2022
Taseen loppusumma	144 380,94 €	129 662,96 €	133 936,89 €
Yhdistyksen oma pääoma	54 052,32 €	54 366,86 €	55 559,06 €
Tulos	-314,54 €	-1 192,20 €	-3 118,58 €

Kirjanpito ja tilintarkastus

Kirjanpidosta ja palkanlaskennasta vastasi Satakerta Rödl & Partner Oy. Tilintarkastajana toimi HT-tilintarkastaja Kristian Seemer ja varatilintarkastajana HT-tilintarkastaja Miro Niska. Toiminnantarkastajana toimi Laura Manninen ja varatoiminnantarkastajana Silja Sarkkinen.

7. Going Green Oy (GoG)

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:llä on tytäryhtiö Going Green Oy, jonka osakekannasta yhdistys omistaa 100 %. Going Greenillä on Suomalaisen työn (ent. Suomalaisen työn liitto) myöntämä Yhteiskunnallinen yritys -merkki.

Going Green Oy hallinnoi Green Key, Green Activities ja Blue Flag -ohjelmia ja edistää kestävä matkailua. Yrityksen mahdollinen liikevoitto ohjataan yhtiökokouksen päätöksellä joko yrityksen toiminnan kehittämiseen tai osinkoina emoyhdistyksen ympäristökasvatuksen ja kestävä tulevaisuuden rakentamiseen. Going Green ei jakanut osinkoa vuonna 2024 jaettuaan edellisenä vuotena 2023 osinkoa kahteen otteeseen yhteensä 12000 euroa.

Going Green Oy:n hallituksessa toimivat vuonna 2024 edellisvuoden tapaan Riitta Salasto (pj.) ja Henna Juntila sekä uutena jäsenenä Helena Lieto-Pihlajaoja 1.1.2024 alkaen. Hallitus kokoontui kalenterivuoden aikana viisi kertaa. Hallituksen kokouksissa oli läsnä yrityksen toimitusjohtaja Heidi Heinonen, toimien asioiden esittelijänä ja kokouksen sihteerinä.

Going Green Oy:n tiimi

Toimitus- ja ohjelmajohtajana toimi Heidi Heinonen, yhteyspäällikkönä Mari Mero ja toimisto- ja viestintäassistenttina Alina Lastusilta. Ida Friman toimi korkeakouluharjoittelijana Lapin yliopistosta ajalla 6.5.-16.8.2024, ja Alina Lastusillaan jäädessä äitiyslomalle 18.12.2024 Ida Friman palkattiin äitiyslomasijaiseksi. Entinen harjoittelija Rostandine Fotso teki osa-aikaisesti asiakasdatan syöttöä ja testausta BeCause-järjestelmään osin hankerahoituksen avulla.

Green Key -tuomaristo

Päätöksen sertifikaattien myöntämisestä hakijoille tekee ohjelman kansainvälisen toimintamallin mukaisesti joko ulkopuolinen auditoija tai ulkopuolisista,

riippumattomista asiantuntijoista koostuva Green Key -tuomaristo. Green Key -tuomariston puheenjohtajana on toiminut FEE Suomen edustajana elokuusta 2022 alkaen Riitta Rönn. Tuomariston jäseninä jatkoivat Minna-Maari Harmaala Haaga-Heliasta, Antti Saukkonen Suomen leirintäalueyhdistyksestä, Mia Halmén Reilun Matkailun yhdistyksestä, Lotta Toivonen Sitrasta sekä Lapin yliopistosta Oulun yliopistoon professoriksi siirtynyt José-Carlos García-Rosell. Tuomariston jäsenistä vuonna 2023 poisjääneen Visit Finlandin edustajan Virpi Aittokosken tilalle nimettiin Liisa Kokkarinen. Tuomariston kokouksia pidettiin vuoden 2024 aikana seitsemän.

Blue Flag -tuomaristo

Blue Flag -tuomariston puheenjohtajana toimi FEE Suomen edustajana Silja Sarkkinen. Tuomariston muina jäseninä jatkoivat Virpi Aittokoski Visit Finlandista, Antti Saukkonen Suomen leirintäalueyhdistyksestä, Heli Laasonen Valvirasta sekä Aleksandr Efimov Suomen Uima- ja Hengenpelastusliitto SUH:sta. Tuomaristo kokoontui kerran.

Ulkopuoliset auditoijat

Yhteensä seitsemän auditoijaa toimi yhteistyössä Going Green Oy:n kanssa. Uusina aloittivat Petra Tuovinen Lapin alueella ja Pohjois-Pohjanmaalla, Minna-Maria Mäenpää Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla sekä Leena Grönroos Etelä-Suomessa. Muina auditoijina toimivat Päivi Suutari (Lemma Travel House Oy) lähinnä Etelä-Suomessa, Helsingin pohjois- ja itäpuolella, Päivi Pälvimäki (Kiara) Länsi-Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa, Iina Pälväjärvi Savon ja Etelä- ja Pohjois-Karjalan alueella sekä Mikko Äijälä (Lapin yliopisto) Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla toimivana auditoijana.

Ohjelmatyö ja muu ympäristötuki asiakkaille

Yhteistyö kattojärjestön Foundation for Environmental Education kanssa on koko ohjelmatoiminnan ydin. Ohjelmajohtaja Heidi Heinonen osallistui vuoden aikana

neljään FEE:n alaisuudessa toimivan Green Key -toimiston järjestämään webinaariin. Lisäksi ohjelmajohtaja osallistui kansainväliseen Blue Flag -ohjelmajohtajien seminaariin Trinidadissa ja Tobagossa lokakuussa 2024. Molempien ohjelmien tilaisuuksissa pääpainopiste oli ohjelmien sopeuttaminen EU-regulaatioon sekä kriteeristöuudistukset.

Tärkeä osa yrityksen toimintaa on vastuullisuustyön tuen tarjoaminen asiakkaille osana ohjelmatyötä koulutuksen, viestinnän ja neuvonnan muodossa. Koulutuswebinaareja järjestettiin yhteensä vuoden aikana neljä, kaksi keväällä ja kaksi syksyllä. Aiheina olivat:

- vastuullisuusviestintä
- pyörämatkailu
- Jokainen asiakas on tärkeä – miten suunnitella ja markkinoida matkailupalveluita monenlaisille asiakasryhmille?
- Miten parantaa matkailuyrityksen energiatehokkuutta kohtuukustannuksin?

Vuonna 2024 Green Key -sertifioitujen kohteiden määrä kasvoi Manner-Suomessa 38:llä uudelle yrityksellä kokonaismäärän olleen loppuvuodesta 216. Pois ohjelmasta jäi yhteensä 13 yritystä. Syyt lopettaa vaihtelivat: yrityksen lakkauttaminen, myynti, siirtyminen toiseen sertifikaattiin tai sertifiointin lopettaminen kokonaan. Vuonna 2022 uusien sertifioitujen määrä oli 23, kun 2021 uusien kohteiden lukumäärä kasvoi 39:llä ja vuonna 2020 peräti 41:llä. Uusia ilmoittautumisia hakuprosessiin ilman saman vuoden aikana tapahtunutta sertifiointia tuli vuoden 2024 aikana yhteensä 12.

Green Activities -sertifioitujen yritysten määrä oli vuoden 2024 päättyessä 41 kolmen yrityksen jätettyä ohjelman kuluneen vuoden aikana. Ohjelmapalveluyrityksille suunnattuun ohjelmaan tuli mukaan kaikkiaan 13 uutta yritystä (vastaavasti 14 vuonna 2022, 8 vuonna 2021 ja 12 vuonna 2020).

Vuoden 2022 aikana emojärjestöltä Going Green Oy:n hallinnoimaksi siirtynyt Blue Flag -ohjelmassa jatkoi kaksi yritystä.

Viime vuosien aikana saavutettu kasvu on pitkälti Sustainable Travel Finland -ohjelman ansiota, sillä STF-merkin saaminen vaatii vastuullisuussertifiointia. Vuosilta 2023 ja 2024 ei ole saatavissa tietoa siitä, kuinka moni Going Green Oy:n asiakkaista oli saanut myös Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -merkin. Vuonna 2022 näitä oli 55. STF:n tietoja vertaamalla Green Key -sertifioituihin yrityksiin voidaan todeta, että STF-merkin saaneista majoitusliikkeistä n. 50 prosentilla oli Green Key v. 2024. Seuraavaksi suosituimmat sertifikaatit olivat Joutsenmerkki ja Ekokompassi kumpikin 16 prosentin osuudella.

Ahvenanmaalla Green Key -ohjelmaa hoitaa Visit Åland, joka lopetti Blue Flagin hallinnoimisen v. 2023.

Kehitystyö

Ohjelmatyön ohella jatkettiin digitaalisen hakualustan jatkokehitystä yhteistyössä Green Key Internationalin, Slovenian ja Ruotsin maatoimistojen sekä Belgian ranskan- ja flaaminkielisten toimistojen kanssa yhteistyössä tanskalaisen IT-yrityksen Phasesin kanssa. Hakualustan 2.0 -versioon liittyvät viimeiset palaverit pidettiin joulukuun lopussa, ja lanseerauspäiväksi sovittiin 6.–7.1.2025. Yrityksen prosessien kehitys jatkui v. 2023 käyttöönotetun Podio-työkalun avulla, joka samalla palvelee asiakastietokantana eli CRM-järjestelmänä. Hakualustan ja Podion välille luotujen rajapintojen avulla tietoa saadaan siirrettyä järjestelmästä toiseen, mikä edesauttaa prosessien sujuvoittamista ja vähentää turhia työtehtäviä.

10 vuotta Suomessa

Yrityksen 10-vuotista taivalta juhlittiin tärkeimpien sidosryhmien edustajien kanssa 28.10., jolloin yrityksen perustamissopimuksesta tuli kuluneeksi 10 vuotta. Tilaisuudessa julkistettiin ensimmäinen versio yrityksen historiikista, jota tullaan täydentämään tarinoin. Juhlapuheen piti yrityksen hallituksen ensimmäinen puheenjohtaja Essi Aarnio-Linnanvuori, joka toimi myös emojärjestön puheenjohtajana vuonna 2014. 10-vuotisjuhlinta jatkuu v. 2025 asiakastilaisuudella Matkamessujen yhteydessä.

Yhteistyö alan toimijoiden kanssa

Going Green on ollut vuodesta 2019 alkaen Suomen matkailualan liiton toimialajäsen, ja toimitusjohtaja on ollut liiton vastuullisuustyöryhmän jäsen. Toimitusjohtaja osallistui v. 2024 yhteensä viisi kertaa työryhmän kokoukseen. Lisäksi toimitusjohtaja osallistui sekä kevät- että syyskokoukseen ja esiintyi työryhmän järjestämiin suurelle yleisölle suunnattuihin paneelikeskusteluihin Matkamessuilla.

Hankkeet

Vuoden 2024 aikana käynnissä oli yksi julkisrahoitteinen hanke. Going Green Oy sai v. 2022 rahoituksen Matkailusertifiointin digihanketta varten Business Finlandin hallinnoimasta Matkailualan kestävästä kasvusta ja digitalisaatiota tukevasta EU:n RRF (Recovery and Resilience Facility) rahoitusohjelmasta. Hankkeen pyrkimyksenä on selkiyttää matkailuyrityksen Green Key -sertifikaatin ja Sustainable Travel Finland -merkin hakuprosessia digitalisaation avulla. Käytännön toimenpiteiksi on listattu mm. eri järjestelmien välisten rajapintojen kehittäminen ja testaaminen. Hanke käynnistyi 1.11.2022, mutta eri järjestelmien valmistumisessa johtuvan viiveen vuoksi hanketta ei pystytty juurikaan edistämään vuonna 2023. Hankkeen alustava päättymisaika oli 30.4.2024, mutta jatkoaikaa haettiin supistetulla hankesuunnitelmalla ja sitä saatiin 31.8.2024 saakka.

Toimitilat

Going Green Oy:n toimitilat sijaitsevat toimistohotelli Reguksessa, Fennia-talossa osoitteessa Kyllikinportti 2, 00240 Helsinki. Työpisteitä on kahdelle, toimitusjohtajalle ja viestintäassistentille, yhteyspäällikön tehdessä työtä etänä.

Yhteistyö FEE Suomen kanssa

Yhteistyön tiivistämistä emojärjestön kanssa jatkettiin. Varsinainen yhtiökokous pidettiin 24.4.2024. Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:n puheenjohtaja Marjo

Pakkanen osallistui kokoukseen paikan päällä yhtiön toimistolla. Yhtiökokous tarjosi jälleen mahdollisuuden keskustella laajemmin emojärjestön ja yhtiön yhteistyön kehittämisestä, erityisesti omistajastrategian laatimisesta. Toimitusjohtaja Heidi Heinonen kutsuttiin FEE:n kehittämispäivään 6.4. esittelemään yrityksen edellisvuoden katsaus sekä ehdotus omistajastrategian edistämiseksi. Kehittämispäivän pohjalta toimitusjohtaja laati omistajastrategiapohjan, joka työstettiin valmiiksi 15.5.2024 FEE Suomi ry:n hallituksen kokouksessa ja vahvistettiin järjestön syyskokouksessa 21.11.2024.

Going Green Oy:n hallituksen puheenjohtaja Riitta Salasto istui vuonna 2024 myös FEE Suomen hallituksessa varsinaisena jäsenenä. Yrityksen toimitusjohtaja tapasi emojärjestön toiminnanjohtajan Anna Muotkan kolme kertaa vuoden aikana emojärjestön ja yrityksen yhteistyön kehittämiseksi.